

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 30 augustus 2016

Onderwerp: Investeringskader Waddengebied 2016 - 2026

Kenmerk: 828200

Bijlage:

- Investeringskader Waddengebied 2016 - 2026

1. Inleiding

Het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 is opgesteld in opdracht van de Stuurgroep Waddenprovincies en vormt de gezamenlijke ambitie voor het ongedeelde Waddengebied voor de komende tien jaar. De stuurgroep wordt gevormd door de gedeputeerden van Groningen, Fryslân en Noord-Holland die het Waddenfonds/de Wadden in hun portefeuille hebben. De visie 'Wadden van Allure!', die eind 2013 door de drie Provinciale Staten is vastgesteld vormt de beleidsmatige basis. Het investeringskader is onder meer een opmaat voor het komende (meerjarig) uitvoeringskader van het Waddenfonds als onderdeel van de investeringmix voor majeure opgaven. Ook zal het investeringskader worden benut als gemeenschappelijke agenda richting het Rijk én fungeren als bouwsteen bij het opstellen van ruimtelijke visies en plannen van de provincies.

In de aanloop naar het investeringskader hebben diverse partijen uit het Waddengebied aangegeven dat er behoefte is om naast de huidige inzet van het Waddenfonds op kleinere opgaven te focussen op een beperkt aantal majeure opgaven op het gebied van ecologie en ecologie. Tevens gaven zij aan dat de beschikbaarheid van het Waddenfonds hiertoe een kansrijke mogelijkheid biedt. Met een dergelijke insteek kan het doelbereik worden vergroot zodat een robuuster functionerend ecologisch systeem kan ontstaan in combinatie met een bijdrage aan een duurzame economie.

Het investeringskader is tot stand gekomen na consultatie van direct betrokken partijen bij het Waddengebied. Hiertoe heeft de projectorganisatie een 'Wadden-3-daagse' georganiseerd en zijn diverse deskundigen geraadpleegd. Dit alles heeft onder andere geleid tot het voorstel om - naast de bestaande thematische openstellingen - adaptief te gaan programmeren via zes majeure opgaven. Deze luiden als volgt:

1. Waddenzee
2. Havenontwikkeling & natuurverbetering
3. Versterken en Vermarkten Werelderfgoed
4. Vitale Kust en Afsluitdijk
5. Eems-Dollardgebied in balans
6. Eilanden op eigen kracht

Stuk voor stuk spelen deze opgaven in op het oplossen van specifieke problemen in het Waddengebied, het beperken c.q. wegnemen van belangrijke externe bedreigingen en het

creëren en benutten van economische ontwikkelingsruimte. De majeure opgaven zijn bovendien zodanig geformuleerd dat daarin ruimte blijft voor maatwerk, terwijl tegelijkertijd focus en samenhang is aangebracht. Wij verwachten dat de gezamenlijke inzet en focus op een zestal opgaven ons in staat zal stellen effectiever cofinanciering te realiseren, onder meer door het verbeteren van de samenwerking van de betrokken overheden, met het Waddenfonds en met initiatiefnemers. Ook is er meer kans op bijdragen vanuit bijvoorbeeld Europese fondsen.

In de periode 2016-2026 is nog € 270 mln. beschikbaar voor projecten. Wij stellen voor om nu € 150 miljoen hiervan te bestemmen voor het aangaan van nieuwe verplichtingen die een bijdrage leveren aan de majeure opgaven. De urgente projecten die in 2016 door het DB/AB zijn gehonoreerd leveren ook een bijdrage aan de zes opgaven. Tevens stellen wij voor om uiterlijk in 2021 een midterm review te maken. Op basis hiervan komt aanvullend – indicatie: tussen de € 20 en € 40 mln. – beschikbaar voor de majeure opgaven. In totaal zal tussen de 60 en 75% van de beschikbare middelen voor projecten uit het Waddenfonds worden gereserveerd voor de majeure opgaven in de periode 2016-2026. De overige projectmiddelen – ca. € 90 miljoen – blijven bestemd voor thematische uitvragen via het Waddenfonds. Bij de opzet en de indicatieve verdeling is rekening gehouden met het uitgangspunt dat 50% van de Waddenfondsmiddelen dienen te worden ingezet voor duurzame economische ontwikkeling en 50% voor versterking van de ecologie van het Waddengebied. De middeleninzet vanuit het Waddenfonds wordt voorbereid en besloten door het bestuur van het Waddenfonds. Dit geldt voor de individuele projecten en de kaders, zoals het uitvoeringskader en uitvoeringsprogramma. Een en ander is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

Aan elke majeure opgave is in deze voordracht indicatief een percentage van de beschikbare Waddenfondsmiddelen voor de majeure opgaven gekoppeld. Dat percentage is één onderdeel van de mix van investeringen van diverse overheden en private partijen ten behoeve van het kunnen realiseren van de majeure opgaven. Uit berekeningen van de mix bij de tot nu toe gesubsidieerde projecten blijkt dat het Waddenfonds gemiddeld voor iets meer dan 50% (multiplier iets lager dan twee) bijdraagt aan investeringen (economie en ecologie samen) in het gebied. Om optimaal gebruik te kunnen maken van het geld uit het Waddenfonds, streven wij in de komende periode naar een hoger percentage 'bijdragen van derden', of te wel naar een multiplier hoger dan twee.

Na vaststelling van het ontwerp-investeringskader door de drie Provinciale Staten zal het AB van het Waddenfonds een meerjarig uitvoeringskader vaststellen ten behoeve van de begroting van het Waddenfonds. Het uitvoeringsprogramma, als eindproduct van fase vier - zal door de drie Gedeputeerde Staten afzonderlijk worden vastgesteld. Ook zal het adaptief programmeren uitgewerkt worden door de provincies met het Waddenfonds samen. Deze werkwijze moet het beter dan nu mogelijk maken om meerdere jaren vooruit te programmeren, meer flexibiliteit aan te brengen en financiële ruimte te houden voor investeringen waarvan we aard en omvang nu nog niet kennen. De uitwerking moet leiden tot snelle doorlooptijd en eenvoudige procedures. U wordt vóór 1 juli 2017 via een eerste voortgangsrapportage van de uitvoering van het Investeringskader op de hoogte gesteld van de voortgang van het uitvoeringsprogramma.

Wij stellen samenvattend voor:

- Het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vast te stellen
- De stuurgroep Waddenprovincies en het Algemeen Bestuur van het Waddenfonds het investeringskader als uitgangspunt mee te geven voor de verdere uitwerking van het kader in een uitvoeringsprogrammering
- Uiterlijk 2021 aan uw Staten een midterm review aan te bieden

- u vóór 1 juli 2017 te informeren over de voortgang van de uitwerking van het investeringskader

2. Doel en wettelijke grondslag

Het doel van deze voordracht is om het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 gezamenlijk vast te stellen en vervolgens te laten dienen als focus voor de inzet van provincies en Waddenfonds. Hiermee is dit een uitvoeringsparagraaf van de visie 'Wadden van Allure!'.

3. Procesbeschrijving en planning

In het jaarverslag van het Waddenfonds 2014 is de uitdaging geformuleerd om "van een subsidiepot naar een investeringsfonds" te komen. Dit heeft geleid tot de afspraak in de Stuurgroep Waddenprovincies om te komen tot een aanpak, waarbij het Waddenfondsgeld een deel van de investeringsmix dient te zijn. Op een tweetal momenten zijn de Staten over dit initiatief en de voortgang geïnformeerd: in november 2015 en in maart 2016. Hierin is aangekondigd dat de besluitvorming in de Staten plaats kan vinden na de zomer van 2016.

Het proces om te komen tot het ontwerp-investeringskader kende een drietal fasen: de oriëntatiefase (afgerond met de zgn. proeve), de consultatiefase (de 'Wadden-3-daagse' en adviezen van de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds en de Regiecommissie Waddengebied) en de afrondingsfase (via besluitvorming in de colleges, de informatieve bijeenkomst van de drie Staten en behandeling van de Statenvoordracht). Na vaststelling volgt de implementatiefase, fase 4.

Na vaststelling van het investeringskader zal de uitvoeringsprogrammering worden ontwikkeld. Dit is naar verwachting in het eerste kwartaal van 2017 gereed. Net als in de vorige fasen zal dit in nauw overleg en samenwerking tussen de provincies en met het Waddenfonds worden uitgevoerd. De samenwerking met de partners voor de uitvoering verdient eveneens nadrukkelijke aandacht, met name om concreet te maken welke inspanningen partijen gezamenlijk gaan leveren. Daarnaast zal overleg plaatsvinden met de omgeving waar de opgave zich afspeelt.

Binnen de werkwijze van adaptief programmeren past het om via een midterm review in uiterlijk 2021 te kijken welke lering we kunnen trekken op basis van de uitvoering in de eerste vijf jaar en waar nuttig nieuwe inzichten en ideeën zijn in te brengen.

4. Begroting

De vaststelling van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 heeft nu geen gevolgen voor de provinciale begroting(en). Bij de uitvoering van het investeringskader maken de provincies afspraken over de medefinanciering van majeure opgaven. Via de eerste verantwoordingsrapportage wordt u op de hoogte gesteld van de voortgang. Eventuele voorstellen tot bijdragen via cofinanciering – in zoverre niet gedekt binnen de bestaande reserve – vinden plaats via de kaderbrief.

5. Inspraak/participatie

Op de conceptvisie 'Wadden van Allure!' uit 2013 heeft men inspraak kunnen leveren. Het investeringskader is een uitvoeringsparagraaf bij de visie, met de provincies als

initiatiefnemer. De ontwikkeling van het investeringskader is gebaseerd op de analyses en de gesprekken die gevoerd zijn met direct betrokkenen in het gebied. Centraal stonden de vragen: wat gaat er nu goed en niet goed? Wat heeft de eerste periode van medefinanciering van het Waddenfonds opgeleverd en wat kan beter? Welke initiatieven zijn er en wat dragen deze bij aan de economie en ecologie van het Waddengebied?

De dialoog met de omgeving is dit voorjaar gedaan middels de projectwebsite (www.ikwaddengebied.nl) en een mogelijkheid tot reageren op een eerste conceptversie. In totaal hebben ca. 40 instanties schriftelijk gereageerd. Vervolgens is de Wadden-3-daagse georganiseerd, waarbij gesprekken zijn gevoerd met circa 75 vertegenwoordigers uit het gebied. Aanvullend zijn specifieke verdiepende gesprekken gevoerd ter voorbereiding op het formuleren van majeure opgaven. Op basis van de schriftelijke reacties en de gesprekken is een zgn. 90% versie van het investeringskader opgesteld in de maand mei. In juni is deze versie voor advies voorgelegd aan het Regiecollege Waddengebied (RCW) en de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds (KC). Het RCW heeft positief geadviseerd en een aantal adviezen meegegeven die zijn benut bij het afronden van het investeringskader. De KC heeft gewezen op de het proces van vaststelling in relatie tot de afspraken in het bestuursakkoord en hetgeen vervolgens is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling.

6. Nadere toelichting

Om de kwaliteiten van het Waddengebied te versterken, is in 2006 de Wet op het Waddenfonds van kracht geworden. Sinds 2012 is het Waddenfonds, in de vorm van een gemeenschappelijke regeling, onder verantwoordelijkheid van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen gebracht.

Het Waddenfonds richt zich op onderstaande doelen:

1. Vergroten en versterken van natuur- en landschapswaarden;
2. Verminderen / wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
3. Duurzame economische ontwikkeling en transitie naar een duurzame energiehuishouding;
4. Ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding.

Zoals aangegeven stellen wij voor om in de periode 2016-2026 te focussen op een zestal majeure opgaven. De indicatieve verdeling van middelen uit het Waddenfonds voor de majeure opgaven (exclusief besluiten via de midterm review) is weergegeven in onderstaande tabel.

	Wadden- zee	Haven- ontwikkelin g & natuur- verbetering	Versterken en vermarkten Werelderfgoe d	Vitale Kust en Afsluitdij k	Eems- Dollard- gebied in balans	Eilande n op eigen kracht
Verdeling € 150 mln. tbv majeure opgaven	10%, is € 15 mln.	20%, is € 30 mln.	10%, is € 15 mln.	27,5%, is € 41 mln.	25%, is € 38 mln.	7,5%, is € 11 mln
Belang in opgave van ecologie (in %)	80	50	0	50	50	50
Belang in opgave van economie (in %)	20	50	100	50	50	50

Om tot een evenwichtige investeringmix te komen, zullen marktpartijen en overheden moeten bijdragen aan de projecten. Als provincies zullen we op een inzichtelijke wijze de medefinanciering voor het investeringskader in de begrotingen 2018 e.v. op nemen.

Na instemming van Provinciale Staten met het investeringskader wordt de werkwijze van adaptief programmeren nader uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Eén aspect daarvan is de wijze waarop partners betrokken worden bij de ontwikkeling en uitvoering van projecten. Andere van belang zijnde onderdelen van dit programma zijn onder meer:

- Kennisagenda;
- Monitor van de ontwikkelingen in het Waddengebied;
- Kaders voor de thematische openstellingen door het Waddenfonds;
- Afspraken tussen opdrachtnemers, Waddenfonds en provincies ten behoeve van het uitvoeringstraject;
 - o verantwoordingsrapportages, midterm evaluatie in 2021 etc.;
 - o financiële mogelijkheden en kaders zoals programmeringsplafonds
- Agenda naar en met het Rijk;

Bij eventuele consequenties als gevolg van het adaptief programmeren zullen ook uw Staten indien nodig tijdig worden betrokken.

Wij stellen u voor het in ontwerp bijgevoegde besluit vast te stellen
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. J.W. Remkes, voorzitter

dhr. H.J. Schartman, waarnemend provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 67

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelet op:

- dat de Staten van de provincies Groningen, Fryslân en Noord-Holland in 2012 de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds hebben getroffen;
- dat de Staten van de drie provincies in 2013 'Wadden van Allure!' hebben vastgesteld;
- dat de provincies de behoefte hebben om de visie Wadden van Allure! te voorzien van een uitvoeringsparagraaf, gericht op majeure opgaven
- de bijdrage die een gemeenschappelijke focus op basis van het investeringskader kan opleveren als bouwsteen voor omgevingsvisies en gemeenschappelijke agenda naar en zo mogelijk met het Rijk

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 30 augustus 2016, nummer 828200

Besluiten:

Het 'Investeringskader Waddengebied 2016-2026' vast te stellen als uitvoeringsparagraaf bij de visie Wadden van Allure! van de provincies Groningen, Fryslân en Noord-Holland.

Haarlem, 3 oktober 2016

Provinciale Staten voornoemd:

, voorzitter

, griffier